

SZARVASI ÚJSÁG

Hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 6 frt. — kr.
Félévre . . . . . 3 frt. — kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési pénzek, úgy a lap szellemi részét
illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra
címezendők.

A nyílt-térben minden garmondsor díja 25 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyom-
dai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket el-
fogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok-
tere 3. sz. Athenaeum 1. emelet: továbbá A. V.
Goldberger, servitater 3. sz. alatt.

A polgári osztály hanyatlása.

Alkotmányos életünk óta oly nagy átalakuláson ment át a magyar, hogy szinte hihetetlennek látszik, alig ismerünk önmagunkra. Gőzös futja be arany kalászos rónáinkat, enyhe völgyeinket: a távirda összeköttetés napról-napra nagyobb tért hódít, úgy hogy jelen'eg Magyarországon több van 1000 távirda állomásnál; ugyan ezen értelemben nyilatkozhatunk a póstáról is; neveltünk sok prókátort, orvost, tanítót, most e miatt az ügyvédek iránti közbizalom nagy mértékben megingott, nem is csoda, szövetségben vannak az uzorával; az orvosoktól is félni kezdünk mert különösen a vidékieknek nincs elegendő terük a gyakorlati kiképzésre; a tanító jelöltek száma pedig oly nagy, hogy ha egy veterán tanító kidől, száznál többen folyamodnak az üresen maradt hely betöltésért. Építettünk törvényszéki palotákat — a mi azt mutatja, szeretünk perlekedni, — börtönöket, (ezt bár ne építettük volna) állítottunk sok helyütt gazdasági intézetet, de a földműveléssel még most is ott vagyunk ahol a mádi zsidó; vannak ezen intézetek hatás körébe tartozó halas tavaink (például Szepességben) hanem hal nincs benne, vannak ipar iskoláink, hanem azért mégis jobb a külföldi haszontalan lim-lom még a bot is csak akkor áll kezünkben ha bécsi: megváltoztattuk a régi. csináltunk új megyéket; keresztül vitetett ország: erte a tagosítás, és megsíratta a szegény földhöz tapadt osztály; sok folyó szabad folyásának más egyenesebb irányt adtunk; csak két évtizeddel ezelőtt is, még azt tartottuk, megéltünk mi a német nyelv nélkül is, ma az ellenkezőt hangoztatjuk, germanizáljuk önön magunkat; megváltozott házukban a butor, minden, még a szép fehérre meszelt falat is bemázoltuk mindenféle színnel, ezekből folyó-

lag az emberek is annyira megváltoztak, miszerint meglátszik ruhájokon is, a lelkükön is. És valami puszta a régi hatalmas birtokos osztály, oly módon hevesbedik a módos polgári osztály is, mert elszegényíti, tönkre teszi a félszeg nevelés, a divat, az urhatnámság. Hol fog ez egyszer megállni, azt csak a mindentudó Isten mondhatná meg.

Szomorú tapasztalatok ezek mind, sőtét jövőt rejtenek méhökben, és a jobbra forduláshoz még csak eshetősége sem látszik, szóval: társadalmilag emelkedünk, hanem rohamosan süllyedünk, mert megmételtyezte a divat a nép minden rétegét.

Egyik e'öbbeni cikkemben kimutattam, mennyire hanyatlik az igazi hatalmas földbirtokos osztály, most pedig czélom ezen süllyedést a polgári osztálynál is felárni.

A kinek csak egy kicsit kedvezett legyen a szerencse, házra, egy kis pénzre tett szert. nyugalomba teszi magát, éven akkor midőn a bizalom leginkább felkarolja, és elkezd urat játszani, utoljára elkorcsmározza, elhuszonegyezi mindenét, még a mesterségét is, és újból kez leni nincs elegendő ereje elkezdődik a tengődés, és ez mind addig tart, míg az élet elzúllott. Míg tart a vagyon, míg megvan a ház feje felett, tart a tivornya, a gyermekek nevelésére nem gondol sem az édes apa, sem az édes anya, szabadon nő a fiu. nincs semmi felügyelet a lányra, ez is, az is gusztusa szerint cselekszik, végre elromlik mindakettő, haszontalan társadalmi tag lesz az itjúból, a leányból pedig szivtelen anya.

A félszeg nevelés szomorú következményeit, már is észlelhetjük minden lépten-nyomon, uton-u felen kigunyoltatik a becsület, arczul csapatik a szüzies

erény, a vallási szent érzelmek előtte hitetlenség, a férj nem bizik nejében, a nő megcsalja férjét, a testvér testvérjében idegent lát, fogalmuk nincs a testvéri szereletről, a szülők iránti tiszteletéről; valóban a milyen könnyelmű a kor, oly könnyelműek gyermekei is.

A polgári hajadonoknál, nem az a fő — tisztesség a kivételnek — ki tud a legjobban főzni, sülni, varrni, szépen imádkozni, hanem a ragyogó magas sarku topánka, a jó vastagra töltött haj, a hatszor görbe kalap, a divatos mantli és a legkönnyebb dologtalanság. Vajjon nem szökik-e az ember arczába a vér, ha meglát egy polgári hajadont keztyűben söpörni, ha látja, mily ügyetlenül forgatja a tűt, midőn irtózik saját rongyait összevarni, megfoltozni, midőn folytonosan a divatról mesél: ez szép, az gyönyörű, nekem is olyan lesz, nem bánom ha mindjárt megéhezem is. — Kell-e ennél czifrább nyomorúság? Az ily fajta polgári hajadonok pedig boldogomba módra szaporodnak, a kik már a szüzi párta alatt is dajka tartásra gondolnak és arra, hogyan fognak parancsolni a cselédnek, pórázon tartani a szegény férjet. Ily ostoba nagyzás mellett aztán ne csodálkozzunk, ha a polgári hajadonokat nem igen kapdossák feleségül, mert egy czélt ért iparossegéd fél a kalaptól, a magassarku topánkától, neki oly feleség kell, a ki nem fog irtózni a konyhától, a munkától, könnyebben boldogul egy szobaleány, egy szakácsnéval, a minek később az a következménye van, hogy növekedik, nem is csoda, mert igénye nincs, a feleségének sem jár az esze a tortán — megveszi tanító mesterének a házat.

Igy teszi tönkre számtalan polgári szülő gyer-

mekeit, a helytelen nevelés által, a gyermekek pedig szülőiket, vagyis itt teljesül a biblia — szegetl-szegettel — mondása.

Csarnok.

Parasztvármegye.

Gyárfás István akadémiai felolvasása után.

Hazánkban a Parasztvármegye, mint a nép kebelében ennek tagjaiból alkotott intézmény, képezte több mint másfél századig a rendőrséget.

A török hódítás alatt végházakbéli gyalogság, hajduk, darabontok, huszarok, fegyveres kőborlók, rablók a fegyverviselésétől eltiltott községi lakosokon féktelenül garázdálkodtak.

A hajdu név törvénykönyvünkben először az 1514. 60. törvénycikkben fordul elő, mely az e nevet viselő marhapásztorokat a fegyverviselésétől eltiltotta.

A mohácsi vész után a „hajdu” név a magyar gyalogságra ruházlatott. Ezek közül némelyek, kik a végházakon laktak, szövetségbe a kétségbeeséséig sanyargatott paraszttal, a törökkel fennállott béke ellenére zsaroltak, raboltak. Ezeket a mieink kőborló szabad hajduknak, a törökök martalócoknak, a tatárok kozákoknak nevezték.

Megféleztetésükre az országgyűlések több intézkedést tettek. Elrendeltetett, hogy a szabad hajduk eltöröltessenek, a végházbelieknek fizetés adassék, s ezek is a hódoltság területére csak a kapitányok megbízásából mehessenek, ha kárt tesznek, megbüntessenek, s a mely katona ura akarata ellenére eltávozik, azt a főkapitány akasztassa fel, a szabadhajduk halállal, uraik hüllenséggel büntetessenek, sőt végre is megengedtetett, hogy az ily prédálás végett fel s alá járó kőbor katonákat, kiknek uruk nincsen, parasztok is elfoghatják, s reájok halálbüntetés vár.

A XVI-ik század vége felé a török elől elfutott nép, és — fizetetlen végházbeli gyalogok közül támadtak a szabad haj-

T Á R S A G

EROSWITHA

Erzébet román királyné költeménye.

Fátyol alatt is forr a vér
S vadúl kereng hullamos arja;
Czellám fala keveset bánja,
S nem kérdi, hogy e hév miért?

Tekintete fagyos, hideg,
S nem bírhat e viharral mégsem,
Nem enyhítheti küzködésem,
Miben majd el is vérezek.

Arczom nyugodt, miként e fal,
S oly lassú labaim menése,
Mint esti arnyak terjedése,
Mikor a végsugar kihál.

S az apaczat irigyeli
Sok ismerős a nagyvilágból,

A nyugalom forrásából
Kik látták őt meríteni.

Mióta semmi örömem,
S szebb napjaim viszont nem látom,
A zárda: kedvesem, barátom,
Az álomvilág: édenem.

Ott a szabadság még enyém,
Tombolhatok zajongva kéjjel
Virágeső hull ott, s a széllel
Illat s madárdal száll felém.

Velem zeng az egész liget,
A cella négy fala kitágúl,
Mincs vég, határ sem akadallyúl,
Hogy meggátolja röptemet.

És mily csodás fény! . . . Halovány
Árnyéka megmaradt szemembe

duk, kik senkitől fizetést nem kapva, a töröktől szerzett prédából éltek, és magoktól sok merész és vitéz tettel követtek el; de nem ezek, hanem a kóborló szabad hajduk ellen intézkedik az 1597-ki országgyűlés, azok ellen, kiket némely főurak és nemesek birtokaikban azért tartanak, hogy atörök hódoltságba beütés színe alatt keresztyén jobbágyok rablásából szereztek zsákmányt, melyet uraikkal megosztottak.

Elrendelte tehát, hogy a kik ilyenek tartanak, jóságveléssel bűnhődjenek; a kóborló szabadhajduk pedig bárki által megöletthessenek.

A XVII-dik században a kóborló szabadhajduk és katonák ellen az országos küzdelem csak folytatást nyert, de siker nélkül 1647-ig, a midőn az országgyűlés elrendelte, hogy az állandó lakhely nélkül kóborló birtoktalan s egyedül rablásból élőkődő kóbor szabad hajduk összeiratván, katonai fegyelem alá vettessenek, vagy jobbágyi állapotra s földművelésre kényszeritessenek, különben, mint „a haza pestisei“ a végházakból kiűzetvén, ha tovább is károkat tesznek, bárki által is szabadon üldöztesse.

Ezalatt avérig sanyargatott földnépe kénytelen vala az önvédelem terére lépni, s harczedzett társaik vezetése alatt a fegyveres rablásokat fegyveres kézzel visszatorolni. A fegyvertartást, mely eddig tiltva volt, a földesurak elnézték.

Az ily fegyveres parasztek képezték első alapját a később rendezett alakot nyert Parasztvármegyének, melynek kezdetét a XVII-ik század második évtizedére tehetjük, mert már 1631-ben Gömör, Borsod, Torna, Abauj, 1638-ban Pest-Pilis Solt, Heves, Jászág, Nagy- és Kiskunságban Parasztkapitányok, hadnagyok és vármegyéről tétetik említés.

Ezek szerint a parasztvármegye rendőrségi intézmény volt.

A megyék, míg azt egyfelől fentartották s támogatták, addig másfelől, nehogy a parasztek fegyverviselése, visszaélésekre adjon alkalmat, az intézményt rendezték, a megyétől szoros függésbe hozták, s e végett szolgálati utasításokkal látták el.

A megyei községek népességük és helyrajzi fekvésükhöz képest kisebb-nagyobb kerületekre valának felosztva: a kerületbeli Parasztvármegyének feje volt a parasztkapitány vagy

főgondviselő, ki alatt állott más községekben lakó több hadnagy, és minden nagyobb faluban egy-egy tizedes; némely kerületnek feje azonban csak egy hadnagy volt. E szolgálati állomások betöltése évenként választás útján történt; kezdetben a parasztság „négy értékes, bátor, gyors és jámbor embert“ jelölt ki, kik az alispánhoz felmenvén, az választott közülök egyet; később a parasztság választott, az alispán megerősítette, s mindkét esetben hittel kötelezve a hadnagyságra. Az ekként meghitelt új hadnagyok azután minden faluban, hol szükséges volt, tizedeseket választottak és esküdtettek.

Mivel pedig a kóborló szabadhajduk olykor nagyobb fegyveres számmal rohantak a községekre, hogy a parasztvármegye azokkal szembeszállhasson, tömeges felkelésre volt szükség. E felkelés oly módon történt, hogy ha valakinek személyében, vagy vagyonában a latrok kárt tettek, ez azt azonnal jelentette a vármegye tisztjének, ki a községbelieket ha szükség vala, harangfélreveréssel is, fegyveres felkelésre szólította, sőt a szomszéd falut segítségül hívta. A kitérő elfoghattak, azt a Parasztvármegye az illető végházak főkapitányához vagy az alispánhoz tartozott fegyver alatt bekísérni megbüntetés végett.

A Parasztvármegye a szegény föld népet zsarolók ellen 100 frt bírság alatt tartozott felkelni, midőn pedig a paraszthadnagrok közös védelem végett felkelést hirdettek, a ki nem engedelmeskedett, azt a paraszthadnagy két frtra büntette.

A Parasztvármegye eljárását sok akadály nehezítette. Mindez szükségessé tette, hogy új utasítás dolgoztassék ki; e végett Pest és Hevesmegye közgyűlésből küldöttséget nevezvén, ennek közgyűlésileg jóváhagyott munkálata 1667-ben e megyék parasztkapitányainak kiadatott, s ez utasítás időközben tett csekély változásokkal, még a XVIII. században is e megyék Parasztvármegyéinek szabályul szolgált.

A zavarteljes belviszonyok között a Parasztvármegyei tisztség sok felelősséggel és teherrel lévén egybekötve, többen idegenkedtek azt elvállalni. Ezt Hevesmegye erélyes intézkedéssel meggátolta; több megye pedig elhatározta, hogy a parasztvármegye tisztjei és tizedes i szolgálatauk idejére minden ka-

Nyomtalanúl a végtelenbe
Hogy tűnhetnék ily látomány?

Véremnek zord falak bizony
Csöndesb folyast ezért nem adnak —
Luktetni kell ez aradatnak
S magasra szökni szilajon!

Egy király, ki mint közkatona kezdette.

(Bernadotte ifjúságából.)

Mikor a tizenhét éves Bernadotte János Gyula, a későbbi svéd király, szülői szegényes paui lakából megszökött, a Corsikában allomaszó „Royale la marine“ ezredbe vétette fel magát. Mikor aztán öt év múlva káplár lett, megkérte egy leány kezét, de kosarat kapott. A leány később, mint mosónő, sokszor mondta sóhajtozva: „Mosónőnek kell ennem, holott királyné lehetnék!“

Bernadotte később gyorsabban kezdett emelkedni, — bár szeditően fényes jövőjéről még almodni sem mert — s 1786-ban már őrmester lett. Ekkor történt az itt elbeszélendő kis epizód

Valamely ünnepnapon egy tuczatra menő altiszt — fehér kabátban kék hajtókával, puderes hajjal kemény varkocscsal és hatalmas bajusokkal — telepedett egy asztal mellé, melyen csakhamar szép számú üres palaczkok álltak. Az ünnep meg sem eshetett a híres bab-lepény nélkül, melyet a hadfiak már is nehezen vártak.

Akkoriban minden katonának volt valami gunyneve, melyet társai jobban ismertek annál, melyre keresztelték. Bernadotte „Monsieur“ nevet kapott tekintettel uras modorára, (nom izlésére. Mellette egy picardiai altiszt ült, kinek becsületes neve Guerin volt, de társai a „Vörös fark“ különös nevet adták neki. Ő volt a társaság mulattatója. Monsieur Bernadotte tal szemben bizonyos méltóságot mutatott, mert pár évvel idősebb volt, s ő adta neki az első oktatást a fegyverforgatásban; ugyanazért rendesen csak „fiannak“ szólította.

A bab-lepény csak késett s a hadfiak unatkozni kezdtek.

— Ide vigyázzatok! szolt most „Vörös fark“ — kivettem nektek, ki lesz a babkirály.

Helyes, helyes! — kiáltottak mindnyájan.

„Vörös fark“ egy játszma kártyából kivett annyit, a

puszám után kivetni szokott közterhek viselésétől mentesek legyenek. Ez adómentességen kívül a Parasztvárm tisztljeinek fizetése állottmég bizonyos hányadából azon birságoknak, melyeket az utasítás szerinti joguknál fogva az illetőktől behajtottak ; sőt némely utazási községek költségeiket is megtérítették.

A megyék a székhelyektől gyakran távol, török hódoltságban levő Parasztvármegyék irányában a kellő függést, felügyeletet nemcsak rendeletek kiadásával, s ezek szigorú végrehajtásával, de mint ez Pestmegyénél szokásban volt — az által is gyakorolták, hogy minden év nyarán az alispán szolgabiráival tiszti ülest tartott, melyen a múlt évi paraszttiszteket az általok beszédelt birságokról hit alatt megszámlaltatta, s ezeknek egy részét, leginkább kétharmadát, mint a tisztikart illető jövedelmet tőlök átvette, s a kezökben levő szolgálati utasítás példányát a megye asztalára letette.

A parasztvármegye szervezetében 1692-ben azon változást találjuk, hogy Pestmegye közgyűlése maga választotta a parasztkapitányt. Majd az alvidéken a rablások terjedése következtében 1701-ben kiadott kir. rendeletre Hevesmegye a küzbátorság érdekében elhatározta, hogy a tolvajok üldözésére egy tisztet és 15 magyar katonát állít fel, 8, illetőleg 4 forint havi díj mellett, kik közül kettő Gyöngyösön, a többi Egerben fog lakni, s ezek feleskettetvén, szolgálatukba beállottak. E fegyveres rendőrök armásoknak neveztettek, kik azonban a köznép ellenszenvével találkozván „armányos“ gunynevet kaptak, mig nem ezt a megye büntetés alatt eltiltotta.

A Parasztvármegye intézménye fenállott a Rákóczy korszak alatt sőt azt is túlélte, 1721-ben tisztljeik adó, közszolgálat és előfogatozástól fölmentése szabályoztatott, a kapitányok mellé rendelt jegyzőknek fizetése 6 és 4 forint évenként a megye pénztárából utalványoztatott.

Ezt követő években a Parasztvármegye több kihágást követvén el, Pestmegye a közbátorsági szolgálatot biztosokra ruházta, azonban ezek hanyagsága miatt a rablások tolvajságok újlag elterjedvén, 1743-ban a Parasztvármegye újonnan kidolgozott szolgálati utasítás mellett 5 parasztkapitánnyal visszaállított, s hatásköre a későbbi pusztá-

hányan jelen voltak. A kártyák száma tizenkettő volt, egy köztük király.

— Ki kápta a királyt? — kérdé.

A „Monsieur“ volt.

— Nagyon helyes; Monsieur lesz ma este a babkirály s ő fizeti a vacsorat!

Ekkor hoztak be a különös puddingot, melyet nyomban darabokra szeltek, aztán betakartak egy asztalkendővel, s egy gyermeket hívtak elő, az kiosztotta a darabokat s csakugyan „Monsieur“ kápta a babot.

„Vörös fark“ ujongott örömeiben, bort hozatott, ivott s nagy lelkesültségében egyszer csak elállt, így beszélve társaihoz:

— Vigyázzatok, a király iszik! — Hát az ördögbe nem látjátok a királyt? Nem tudjátok velem kiáltani; A király iszik! Addig várunk, míg kész nem leszek, de előbb ne kiáltatok, míg csak a király inni fog.

A katonák bámultak s új tréfát vártak.

— Igen, nektek tréfa kell, — folytatá „Vörös fark“, hát tegyétek időbb a gyertyákat és figyeljete! Megkeverem, a kártyát és olyasmit beszélek, amit ti nem igen fogtok érteni. Nos, emeljen Monsieur!

Bernadotte jobb kezevel nyúlt a kártya felé.

tázó esendbiztosokéval egyenlővé tétetett, mig nem a XVIII-ik század vége felé, a esendbiztosi intézményt ország-szerte felállítva találjuk. — Pestmegyében 1777-ben a Parasztvármegye még fenállt és külön pecsétje volt.

H I R E K.

— (Városunkban) február 21-én osztattak ki hivatalosan, a szarvasi kiállítók által az országos műiparkiallításra nyert kitüntetések. A kiosztást a városi előjáróság eszközölte, s ez alkalmából Pöl Dániel főjegyző ur ismert magvas ékesszólásával fejtegette az ipar-verseny jelentőségét, buzdítva a kitüntetettek további működésre. Kitüntetést nyertek városunkból, és pedig díszokmányt: a nőegylet; bronzérmét: a szarvasi polgári leányiskola, s özv Hrneczár Pálné, Brusznyczky Nihalyné és Povázsay Erzsébet.

— (A szarvasi függetlenségi párt) kebelében élénk mozgalom indult meg egy függetlenségi kör szervezése s általában a párt tömörítése tárgyában, különös tekintettel arra, hogy a párt vezetése méltó kezekbe jusson. Mint értesülünk, a függetlenségi kör alakítása tárgyában kibocsátott ívre eddigelé 50 választó jegyezte alá nevét.

— (A szentandrási népkör) saját könyvtára gyarapítására rendezett bálja január 22-én tartatott meg. Daczára annak, hogy a másik olvasó egyesület is ugyanakkor tartotta táncmulatságát, — a bál igen sikerültnek mondható. Ugy Szarvasról, mint Ócsóról voltak vendégek, kik mindannyian jó emlékekkel távoztak el a jó, kedélyes falusi mulatsághól. Ha azonban a másik olvasó egyesület nem ugyanazon időben tartja táncmulatságát, — bizonyára nagyobb sikert lett volna képes ugy a népkör, mint a másik olvasó egyesület felmutatni, mert elismert dolog az, hogy „Egyetértés diadalmát arat“. Z. K.

— (August Ferencz) eszabai kir. jbirósági irnok, egy igen szorgalmas fiatal ember, toroksvadásban Nagyváradon hosszabb szenvedés után meghalt.

— Szerencsétlen! ne rontsa el a varázst! A bal kezével kell emelni!

Megtörtént; a kártyákat „Vörös fark“ három csoportra osztá s elkezdte a jövendőlést:

Tábornok lesz belőled! Mit csinálsz belőlem?

— Ha ugy haladok, mint eddig. — felelt nevetve Bernadotte, — legalább is 120 évig kell még szolgálnom, hogy tábornokságig felvigyem.

— Tábornok leszel!

— Nos hát hadsegédemmé teszelek.

— Jó. Holnaptól kezdve tanulok olvasni. De tovább! Franciaország marsallja lesz belőled!

— Akkor te meg vezérkari főnök leszel.

— Jó. Tanulni fogok matematikát; de vigyázz, a harmadik és utolsó fölvetés a döntő... Monsieur, ma őrmester vagy a „royale la matine“ ezredben. Eljön a nap, mikor király leszel. Mondd csak, mit csinálsz akkor velem?

— Megteszelek hadügyminiszternek!

— Pompás! No fiuk, mind előléptettek benneteket. Monsieur, téged hadnaggyá, ugy fordúl, kapitánnya teszelek.

A derék jó jobban be volt csipve, semhoggy észrevette volna az öreg hibát, hogy minf a király minisztere a ki-

— (Uj üzlet) Rónai, Bernát volt félegyházi kereskedő, városunkban megtelepedvén, itt, a piacztéri Krajnerféle házban fűszer, liszt és vegyes kereskedést nyitott. Az új üzlet egyike városunkban a legnagyobbaknak, s mint ilyen, bizonyára ki fogja érdemelni a közönség pártolását.

— (Fényes bál) rendez városunkban a helybeli fiatalság f. hó 18-án. A rendező bizottságnak következő urak a tagjai, u. m. Mikolay István, Kresmárik Pál, Mikolay Mihály, Medveczky József, Sipos Soma, Rava sz István, Pokorny László, Kollár Lajos, Novák Károly. A meghívók szétküldése már fogantatka vételett.

— (A szarvasi) ág. hitv. ev. egyház presbyteri testülete a b e Zvarinyi Lajos tanító halálával szükségessé vált intézkedése. megtetele végett f. hó 22-én, vasárnap, ülést tartott, a mikor is, — tekintettel az elhunytnak működésére mindenekelőtt jegyzőkönyvileg is meleg szavakban ad az egyház fájdalomának s hálás elismerésének kifejezést. Az elhunytnak özvegyére határozatott, hogy térje elhalálozásától számítva, a törvény szabta negyed évig, ugy a lakás, — mint a jövedelem élvezetére feljogosittatik. A megejtendő tanító választásig pedig vagyis f. é. június végéig — az elhunytnek oldala mellett lelkiismeretességgel és jeles sikerrel működött segédtanító ur, Dankó S. „ev. egyházi helyettes tanító“ czímmel — ugy az iskola, mint a templomi énekkar vezetésével megbízott.

— (A „Magyarországi hírlapírók) nyugdíjintézete“ az 1881-ik év társadalmi alkotásai közt a legkivalóbb helyet foglalja el. Julius elejével alakult meg ez intézet s már is negyvenezer forintnál nagyobb az alaptőke, melyre szert tett. Ez összegből körülbelül tizenháromezer forintot a tagok saját befizetései, törzsbetétei és kötelezvényei képviselnek. hatvanezer forintot részint készpénzben, részint kötelezvényekben a jótékonyág áldozott az intézetnek. E tőkével azonban a kitűzött cél még nincs elérve, sőt még alig van megközelítve. A bécsi sajtó nyugdíjintézetének, a Concordiának nyugdíjalapja (alig hét évi fennállása után) több mint hatvanezer forint s ha a magyar sajtó igazán godoskodni

rályt kapitánynak akarta megtenni. De ki törődött volna a nyelvbotlással! Ittak és mulattak tovább.

Amaz este óta egy ideig csak ment minden a maga rendes útján, de nemsokára nagyot fordult az európai helyzet. A „Monsieur“-nek öt évre volt szüksége, hogy őrmester legyen; most már csak hét esztendőbe került, hogy ezredessé lett, további négy év múlva „general en chef“, hat év múlva trónörökös s végre nyolcz év elteltével — király lett.

Egy hónappal utóbb XIV. János, Svéd és Norvégország királya, következő tartalmú levelet kapott:

„Felsőleges uram!

„Nem írom többé „Monsieur“, mert udvariattalannak mondana; de hiszlek magamnak azzal, hogy felséged még nem felejtett el engem.

„Tabornokká tettem önt s megígérte, hogy hadsegédje leszek; de bizony csak maradtam őrmester, egy szemmel megfogytakozva.

„Marsallá tettem önt s megígérte, hogy vezérkari főnöke leszek. Ám csak maradtam őrmester, félig lehasított fejjel s szintén megsértett egyetlen szemmel.

„Királylányá tettem önt s azt mondtuk, hadügyminiszter leszek s a pajtasokat előléptetjük. Nos, köszönöm szépen az ígéret illetően megtartását. Miniszteri tárczát soh'se lát-

kiván jövőjéről, neki is el kell jutnia oda, hogy ez alaptőkéjét százezerek szerint számíthassa. Van is kilátás reá, hogy ez intézet ügye nagy lendületet vesz. Remélni lehet, hogy az országgyűlés állandó országos segélyben fogja részesíteni, s hogy a főváros is fölveszi azon intézetek sorába, melyeket évenként hathatós anyagi s erkölcsi támogatásában részesít. Ez azonban még mind nem elég. A hírlapirodalom, mely Magyarország minden közügyét, a legtávolabb vidékét ép ugy, mint a legjelentősb központoa érdekét, mindig önzetlenül fölkarolta és támogatta: mely nemzeti ezélokra humanistikus intézményekre és a szükségben szenvedők megsegelésére csak az utóbbi huszonöt év alatti több milliót gyűjtött, (elég a magyar tudományos akadémiára 1860-ban, az 1848/49-ki honvédeknek 1867-hen, a honvéd menedékházra 1869-ben a miskolczi, budapesti, szegedi, alföldi stb. árvizkárosultaknak a hetvenes évek folyamán eszközölt gyűjtésekre utalni), a hírlapirodalom megérdemli, hogy ez alapjáról, melynek érdekében kérésleg fordult a közönséghez, az ország minden pontján megemlékezzenek. Vidéki pénzintézeteink, közkereseti társaságaink, melyek létesítése sok helyt egyenesen a sajtó közreműködésének köszönhető, egyesületeink, melyek a sajtó önzetlen támogatását oly sok év hosszú során keresztül tapasztalhatták, nemesen hálálhatják meg azt, ha adományokkal, az év végén felosztásra kerülő nyereményükből, ez ifjú intézetet, melynek pénzeit a budapesti Első pesti hazai takarékpénztár kezeli (az adományok is ide küldendők), fölkeresik a jótékonytságot gyakorolvan, egyuttal a hazai sajtó jövőjét is biztosítani segítik.

— (A lippai meteor) melynek fényét nálunk is többen látták, megtalálták, azonban annak kiásása jelenleg lehetetlen, mert egy 84 lépés széles és 500 lépés hosszú vízáróknak majdnem közepébe esett, mely viz az erdélyi vasut 6-ik és hetedik őrháza közt, a vasuti töltés mellett vonul el. A víz mélysége 1 méter. A meteor nagy lehet, minthogy hosszabb, mint egy másfél meternyi léket ütött a 4 ujjnyi vastagságu légen, s zuhanása által a viz nem törhetett miéért is a jégtablát felemelte úgy hogy az minden irányban a partig széthasadt. A lékbe jelül póznát vertek. Nyáron, ha a viz leapadt, majd k lehet ásni a meteort.

tam s az előléptetésből sem lett semmi. Hanem elvesztettem egyik karomat is s kaptam 250 frank nyugdíjat, 150-et huzok a becsületrend keresztje után, summa-summarum: elvesztettem tehát fél fejemet, egy egész karomat s kaptam érte 400 frankot.

„Már most csak azt kérdem felséges uram, igazságos-e a gondviselés az ő adományainak kiosztásában? S ha a potám utolsó negyedrészt is elveszitem, megtudná-e mondani felség, mi lesz belől m?

„Ennyi az egész, mit mondani akartam.

„Kérem legalázatosabb tiszteletemet átadni felséges nejének is, akinek nincs szerencséje engemet ismerni, de kit én nagyra becsülök, mint egykori kedves tanítványom nejét.

„Maradok legkisebb szolgálja:

Guerin (ugynevezett

„Vörös fark“) nyugalmazott őrmester

Néhány hét múlva megkapta Guerin a választ: XIV János, Svéd- és Norvégország királya, magánpénztarából 1200 frank, élethossziglan járó évi kegydíjat utalványozott, egykori derék altiszt társának.

-- (A szarvasi) kised-óvó-egyesület bálja f. hó 21-én, mint ilyen, igen jól sikerült; a jótékony célra azonban vajmi keveset jövedelmezett, ami egyébként nálunk megszokott dolog, tekintve azt, hogy (daczára a pajtaszerű helyiségnek) egy egy bál 120-150 frtba kerül, s a belépti jegyek ára 1 frtnál magasabb nem szokott lenni. E bál, melynek közönsége épen elégséges volt, az ugynevezett nagyterem betöltésére, fesztelen jó kedv jellemezte. A hölgyközönség számát kétszer háromszor meghaladván a férfiközönségé, a jelenvolt nők unalomról nem panaszkodhattak. A tánczolóknak sorában ott láttuk Salacz Ferenczné, Kuczka Jánosné, Haviar Daniné, Bakay Sándorné, Dérczi Péterné urhölgyeket, s Paál Nelli, Szemian Gizella, Salacz Ilonka, Krecsmer Irén, Szenes nővérek, Sváby Irén, Winternitz Mariska, Medveczky Ilka, Dérczy Friederika Hajas Róza, Néher Paula kisasszonyokat. A jól sikerült tánczvizgalom reggel 6 órakor ért véget. — Felülfizettek: Führich Dénes ügyvéd ur 2 frt, Friedman Ignác 50 kr., Dr. Fuchsz Ede ur 2 frt, Rósenberg Fülöp ur 60 kr., Fehér Leopold ur 1 frt, Goldberger Ignác ur 30 kr., Albrechtovics Péter (kondoros) 1 frt, Guttman Hermann ur 50 kr., Dr. Mikolay István ur 1 frt, Ádámi János ur 20 kr., ifju Medveczky József gyógyszerész 1 frt, Klein Ignác ur 1 frt, Pintér Lajos ur 1 frt, Dérczy Peter ur 1 frt, Sváby Victor ur 1 frt, N. N. ur 1 frt, Mikolay Mihály ügyvéd ur 1 frt, Silberstein ur 2 frt, Dr. Péchi ur 1 frt, Haviar Dani ügyvéd ur 1 frt, Szemian Dániel tanár ur 50 kr., Szenes Elek ur 2 frt, Sámuel ur 1 frt, Nsgos gróf Bolza József ur 2 frt, Bondár örmester ur 1 frt, N. N. 1 frt, Lévy Imre 1 frt, Schrötter Miksa 1 frt, Benka Gyula 1 frt, Wiskovics Ignác 1 frt, Méltóságos gróf Uiberrackerné 5 frt, Nyácsik Soma 1 frt, Delhányi tanár ur 2 frt, Dancs Béla 2 frt, Mojszik János 1 frt, Sipos Soma 10 frt 50 kr.

— (Oros házáról) a következő gyászlapot vettük. Özvegy Rapsák Józsefné szül. Gólián Ida ugy maga, valamint gyermekei: Emil, Gyula, Lajos, József, Irma, s férje Torkos István; sógornői: Rapsák Erzsébet férj. Nagy Ferencné, s Anna férj. Perozsay Józsefné; szülei: Gólián Mihály és neje szül. F 1 u-házy Terézia s számos rokon és jó barát nevében mélyen megszorodott szívvvel jelenti felejtethetlen jó férje, illetve ipa, testvér és vőnek Rapsák Józsefnek folyó 1882 évi január hó 23-ik napján reggeli fél 4 órakor élte 53-ik, boldog házassága 27-ik évében történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 24-ikén délután fél 3 órakor fognak a rom. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétetni, az engesztelő szent mise áldozat pedig folyó hó 25-én délelőtt 10 órakor fog, a helybeli rom. kath. szentegyházban az egek urának bemutatatni. Béke hamvaira!

Közgazdászati.

„The Grossmann” Londonban. Ezen Ausztria-magyarországon is letelepedett életbiztosító-társaság 33-ik mult év június 3-án végződött üzletéről szóló jelentése, mely a részvényesek mult év decz. 8-án tartott rendes nagygyűlésén adatott elő, e napokban jelent meg. Belőle a következő fő mozzanatokat közöljük, melyek a társaság virágzó állapotáról elég bizonyítékot nyújtanak. A lefolyt év eredménye felette kedvező volt. Ez év lefolyása alatt ugyanis 6521 biztosítási ajánlat 59.712.065 frank értékben nyújtatott be, melyek közül 5365 ajánlat, 48.375.790 franknyi összeggel fogadtott el, mely utóbbira a megfelelő számú kötvény adatott ki. A nyereségnyelével a vállalkozásért kiadott költségektől eltekintve, 12.007,24 frankra jött, mely összegből az első biztosítási év 1,649, 43,75, franknyi nyereségei be-

vannak érve. A kamatsszámla mérlege 2 879 270 85 frankra rugott és a nyereségbevitelhez számítva a társaság évi bevételeit 14 886 494 80 frankra emelte. Az ez év alatt a társaságnak átnyújtott és tőle kifizetésre elfogadott követelések életbiztosítási kötvényekből 5,744,153,80 frankra rugtak. A felszerelési és vegyes szerződések követeléseit, melyek fizetési napja lejárt, 2 957,691,65 frankra rugtak. Kötvények visszavásárlásaért 845,180,50 frank adatott ki. A biztosítási alap, melynek létezése a szerződésekre nézve biztosítékot nyújt, 3 696,911 frankkal gyarapított. A társaság mult évben Budapesten és Bécsben 5,057,000 frt vételárért ingatlanokat szerzett meg, a melyekben már most hivatalai is élhelyezték. A valószínű aktívának összege az üzleti év végével 74,122 865 frankot tett ki. Ezen adatokba a társaság vételár címén beállított értéktöbbletet is beszámítva miután eme értékek nem realizáltak és így azonnali jövedelemforrásként nem tekinthetők. Előbbieknek azonban nagy jelentősége van: biztosítja a jövedelmeket, melyek a társaság részéről adatnak. A jelentés mellé a társaság aktiváiról egy kimerítő jegyzék van csatolva, melyből a következő tőkealapok tűnnek ki: 3,712,489,80 frank brit kormány biztosításaiban, 121,066,75 frank az indiai és gyarmati kormányok biztosításaiban, 12,852,382 frank idegen állambiztosításokban, 1,274,341,15 frank vasuti részvényekben, értékpapírokban és törzsrészvényekben 22,099,399,50 frank vasuti és más kötelezvényekben, 11,452,240,20 frank hazulajdonban, 9,712,633,55 frank jelzálogban, 12,898,312,05 frank különféle biztosításokban.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Sipos Soma.

Gyógyítása a légzési és a táplálkozási szerveknek s az elerőtlenedésnek a valódi

Hoff János-fele maláta gyógy-tápanyagnak használata által.

Hoff János úrnak es. kir. tanácsos s a legtöbbször európai uralkodó fejedelmek udvari szállítójának, a korábbi aranyéremkereszt tulajdonosának magas porosz ésnémet rendjelek lovagjának,

Bécs, Gyár: Grabenhof 2. Gyártelepstadt, Graben Bräunerstrasse 8 sz.

Szaradowo, Exin mellett Az ön Hoff János-fele maláta kivonat egészségi söre, elgyengült gyomrom s nagy mérvű emésztési bántalmaim daczára roskadozó életerőmet ismét visszaadta és újra megerősített, amint azt a legjobb esetben is alig vártam. Elvesztett étvágyam, nagy foku gyomorhajomnak következménye, a kitünő kivonat élvezete folytán újra visszatért. A Hoff-fele maláta egészségi csokoládé a legizletesebb mindazok között, melyeket valaha ismertem. már évek óta iszom azt a legjobb eredménnyel, ennek élvezete erősítvén egész idegrendszeremet. RADECZKY ELEK lelkes.

Kérek 60 palack maláta-sört és 12 font maláta-csokoládát küldeni.

Szarvason kapható Nyácsik Soma urná!
Mezőtúron Schreiber Sámsonnal,

Hirdetmény! Több év óta gyűjtött jó házi szappanomból jutányos áron tábla vagy kilo számra eladok.

Gabi Palmé, a körösparton Szarvason.

SZÉCSI EDE
vált üzlethelyisége bérbe adandó. Értekezhetni

Mazor József

szarvasi lakosnál.

XXXXX X XXXXXX X XXXX

Üzletmegnyitási jelentés.

Tisztelettel tudatom a t. közönséggel, miszerint Félegyházáról, hol mint kereskedő 13 évi működtem üzletemet Szarvasra helyeztem át.

Ajánlom e szerint a közönség-beccses pártolásába Szarvason a piactéren özv. KRAJNER GÁBORNÉ házában dusan berendezett

FÜSZER-, LISZT- és VEGYES kereskedésemet.

Üzletem gyarapítására egészben átvettem Szécsi Ede volt szarvasi jóhirű kereskedő teljes üzletét. Cikkeimet nagyban és kicsinyben árusítom el a legjutányosabb árak mellett, a legpontosabb kiszolgáltatást biztosítva.

Midőn a t. közönséget üzletem pártolására felkérem tisztelettel vagyok

Szarvason 1882. Január 21.

Rónai Bernát.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Lisztraktár-átadás.

Vallásrendésük nagy érdemű közönség tudomására hozni, hogy eddig

SZÉCSI EDE úr által kezelt lisztraktárunkat

MÁZOR JÓZSEF úrnak adtuk át

s azt saját helyiségébe föuteza saját ház helyezettük át.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását továbbra is kérve

tisztelettel vagyunk

Back Bernát fiai,

szegedi gőzműveléstudományosok.

Szász bizonyítvány a legelső érdem érmek, orvosi tekintélyektől, különböző kiállításokról.

Harmincz éven át jónak bizonyult

Anatherin szájviz,

Dr. POPP J. G.-tő cs. k. u. v. orvos Bécsben, I. Bognergasse 2.

4-4

Gyökeres gyógyszer mindennemű fájás ellen, mint szinte a szájüreg és a foghús mindennemű betegsége ellen. Jónak bizonyult öblögető víz az idült torokbajoknál. 1 nagy palack 1 forint 40 kr., 1 közép 1 forint és 1 kicsi 50 kr.

NÖVÉNY FOGPORA rövid használat után a fogak, vakító fehérré teszi anélkül, hogy ártalmára volna. Ára dobozonként 64 kr.

ANATHERIN FOGPASTÁJA üveg szelenczékben 1 forint 22 krval jónak bizonyult foglisztító szer.

ILLATO. FOGPASTÁJA a szájüreg és a fogak ápolása és fentartására a legkitünőbb szer dbja 35 kr.

FOGÓLOMA igen gyakorlati és a legbiztosabb szer a lyukas fogaknak öblöztetésére. Ára dobozonként 2 forint 10 kr.

Füszeres gyógyani növény szappan

általános vélemény szerint kétségkívül az első ragot vivá ki, magának valamennyi eféle készítmények közt, mert ennek előnyeit — gyógytani hatalmát és meglepő hatását minden oly esetben, hol, habár évek óta elhanyagolt bőr volna is átalakítandó, gyógyítandó, — egy szappanféle sem közelítheti meg. A bőrt tisztántartó tulajdonsága mellett, valamennyi győgyerőt is magában foglalja, az életművet és annak felületét a legszebb szabályszerű állapotban fentartja. Valamennyi bőrbajok, legyenek azok: napégés, szeplő, májfolt, hanyás, pattanás, szemölcs, korpá, vagy bármi más baj, e szappan használata által nem csak végkép tökéletesen elhárítanak, hanem a bőr egyuttal az év minden szakában fennmaradó bürsöny-simaság ruganyos puhaságú és oly viruló, friss kinézésű leendő, milylen a valódi szép bőrszínhez szükségeltetik; s megóvjá azt az idő minden káros befolyású változása ellen. Ezen növény szappan, úgy mint a közönséges szappan egy drbka gyapjuzsövetrs dörögölve, meleg vízzel mosdással használtatik; melly mosdások naponként tetszé, szerint ismételtethetnek; kiváltképp előnyös e szappan fürdőknél is, és ott gyakran már a legnagyobb sikerrel használtatott föl. Ára darabonként 30 kr.

A t. cz. közönség felkérte világon Popp cs. k. udv. fogorvost fele készítményeket kérni, s csak az olyakat fogadni el, melyek saját védjegyemmel vannak ellátva.

Kapható: Szarvason Medveczky J. és Boros K.-nál, Békésen Benedicty S. Debreceny K. Békéscsaba Badics A., Varságh Béla. Gyoma Kramplys özvegye Mező-Berény Ursznyi L. Orosháza Medvecky H. Mező-Tur Somogyi G. özv. Szent-Miklós Tóth S. Gyula Örley St. Enrőd Soidos L., Szent-K. Dosa Béla. és Váradi L. gyógyszerüzleteiben.

AZ „ÁRPÁD” IRODALMI

ÉS NYOMDAI INTÉZET

SZARVASON,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors és diszes kiállítására

Közszolgálati és gyámilovagok,

HIVATALOS NYOMDAI VÁNYOK,

minden alakban,

ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK,

levélfejek és levélborítékok, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosb áron állittatnak ki.

 Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Az Árpád intézet ügyveze ősege

Szarvason.